

Enhancing Knowledge, Skills, and Attitudes on Political Integrity among Primary School Students in Nong Yai Da Subdistrict, Thap Than District, Uthai Thani Province

Phra Kittisak Wachirayano (Chaisi-On)¹, Phrarachrattanavedhi² and
Anongnat Kaewpaitoon³

Received: August 22, 2025

Revised: March 22, 2026

Accepted: March 27, 2026

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the level of knowledge and attitudes; 2) to develop communication skills; and 3) to evaluate the achievement of knowledge, skills, and attitude enhancement on the principle of political integrity among primary school students. This was a one group pre-test post-test experimental design. The sample consisted of 30 primary school students in Nong Yai Da Subdistrict, Thap Than District, Uthai Thani Province, during the second semester of the 2024 academic year, selected using purposive sampling. The instruments used included a knowledge enhancement package, an achievement test, a behavioral observation form, and an attitude questionnaire. Statistical analyses included percentages, mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), and t-test. The research findings showed that 1) in terms of results of the study on knowledge and attitudes, students had an average post-test knowledge

¹ Wat Sangkat Rattana Khiri

²⁻³ Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail cocolaba7@gmail.com, Tel. 063 181 7487

score of 25.73 points and an overall attitude level of moderate (\bar{X} = 3.50, S.D. = 0.47). Considering each aspect, knowledge and understanding were at a high level (\bar{X} = 3.62), while behavior and feelings were at a moderate level; 2) in the aspect of outcomes of communication skills development from the speech activity, students' overall communication skills were at a good to very good level, with strengths in preparation, tone of voice, and content delivery. However, further development was needed in terms of eye contact and the use of natural body language; and 3) the effectiveness of knowledge, skill, and attitude enhancement on political integrity showed that students' pre-test scores had a mean (\bar{X} = 20.80, S.D. = 1.58), and their post-test scores had a mean (\bar{X} = 25.73, S.D. = 1.60). A comparison between the pre-test and post-test scores revealed that the post-test scores were significantly higher than the pre-test scores at the .05 statistical significance level.

Keywords: knowledge enhancement, skill and attitude, political integrity

การเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดสุพรรณบุรี

พระกิตติศักดิ์ วชิรญาโณ (ชายสี่อ่อน)⁴, พระราชรัตนเวที⁵ และอนงค์นาฏ แก้วไพฑูริย์⁶

Received: August 22, 2025

Revised: March 22, 2026

Accepted: March 27, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความรู้และทัศนคติ 2) พัฒนาทักษะการสื่อสาร และ 3) ประเมินผลสัมฤทธิ์ จากการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่องหลักสุจริตธรรมทางการเมือง ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Pre-test Post-test Design) กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ ชุดการเสริมสร้างความรู้ฯ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบสังเกตพฤติกรรม และแบบวัดทัศนคติ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสถิติทดสอบ (t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลศึกษาระดับความรู้และทัศนคติ: นักเรียนมีคะแนนความรู้เฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 25.73 คะแนน และมีทัศนคติโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.50, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.62) ส่วนด้านพฤติกรรมและด้านความรู้สึกละอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลพัฒนาทักษะการสื่อสาร จากกิจกรรมพูดสุนทรพจน์ นักเรียนมีทักษะการสื่อสารภาพรวมอยู่ในระดับดีถึงดีมาก โดยมีจุดเด่นด้านการเตรียมตัว การใช้น้ำเสียง และการถ่ายทอดเนื้อหา แต่ควรพัฒนาเพิ่มเติมด้านการสบสายตาและการใช้ภาษากายให้เป็นธรรมชาติ และ 3) ผลสัมฤทธิ์การเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่อง

⁴ วัดสังกัสรัตนคีรี; Wat Sangkat Rattana Khiri

⁵⁻⁶ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail cocolaba7@gmail.com, Tel. 063 181 7487

หลักสูตรจริยธรรมทางการเมือง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 20.80, S.D. = 1.58) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 25.73, S.D. = 1.60) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การเสริมสร้างความรู้, ทักษะและทัศนคติ, หลักสูตรจริยธรรมทางการเมือง

บทนำ

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ Transparency International (TI) ได้จัดทำดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index: CPI) เพื่อใช้ประเมินระดับการรับรู้การทุจริตของแต่ละประเทศเป็นประจำทุกปีนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 โดยในรายงานปี 2564 พบว่าค่าเฉลี่ยระดับโลกยังคงอยู่ที่ 43 จากคะแนนเต็ม 100 ซึ่งไม่เปลี่ยนแปลงติดต่อกันเป็นปีที่ 10 สำหรับประเทศไทย ได้อันดับที่ 110 ของโลก (จากเดิมที่อยู่ในอันดับ 96 ในปี 2560) แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่ตามแผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ได้กำหนดเป้าหมายไว้ว่าประเทศไทยควรมีอันดับดีขึ้นเป็นลำดับที่ 54 และมีคะแนนไม่ต่ำกว่า 50 ภายในปี 2565 และจะต้องขยับขึ้นเป็น Top 20 ของโลกในปี 2580 (ไทยพับลิก้า, 2565) แม้ในปี 2565 คะแนนของไทยจะเพิ่มขึ้นเป็น 36 คะแนน และเลื่อนอันดับขึ้นมาเป็นอันดับที่ 101 แต่ก็ยังห่างไกลจากเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ดังกล่าว ปัญหาคอร์รัปชันจึงยังถือเป็นอุปสรรคใหญ่ของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และสะท้อนถึงภาวะวิกฤตทางคุณธรรมในสังคมไทย แนวทางหนึ่งที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน คือการปลูกฝังค่านิยมที่ไม่ยอมรับการทุจริตให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน เพราะพวกเขาจะเติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต

ในปี 2553 กรุงเทพมหานครจึงได้ริเริ่มโครงการ “โตไปไม่โกง” โดยร่วมมือกับองค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย และศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม จัดทำหลักสูตรการเรียนรู้เรื่องการต่อต้านคอร์รัปชัน สำหรับใช้ในโรงเรียนระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษา สาระสำคัญของหลักสูตรมุ่งเน้น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความซื่อสัตย์สุจริต 2) จิตสาธารณะ 3) ความเป็นธรรมทางสังคม

4) ความรับผิดชอบ และ 5) ความพอเพียง (กรุงเทพมหานคร ศูนย์สาธิตประโยชน์ ประชาสังคม และองค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย, 2565)

โรงเรียนประถมศึกษาในตำบลหนองยายดาในปัจจุบันคือ โรงเรียนบ้านหนองเม่น ตำบลหนองยายดา อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เป็นสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีนักเรียนจำนวน 103 คน ซึ่งจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะด้านวิชาการ การอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) อย่างไรก็ตาม จากการติดตามผลการจัดการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และข้อมูลจากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) รวมถึงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่าผู้เรียนบางส่วนยังมีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด โดยเฉพาะในด้านหลักสุจริตธรรมทางการเมือง (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2566) และจากการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน พบว่าผู้เรียนบางส่วนขาดความสนใจในการเรียนรู้ ประกอบกับข้อจำกัดของผู้ปกครองในการดูแลและส่งเสริมพฤติกรรมของบุตรหลาน ส่งผลให้ผู้เรียนบางคนแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การโกหก การคดโกง และการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากสื่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติด้านคุณธรรม โดยเฉพาะหลักสุจริตธรรมทางการเมือง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม สามารถแยกแยะถูกผิด และเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2563; UNESCO, 2021)

การส่งเสริมให้นักเรียนมีพื้นฐานทางความคิดที่ดีผ่านหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น การไม่ลักขโมย การไม่โกหก การพูดจาไพเราะ และการประพฤติตนอย่างเหมาะสมต่อผู้อื่น จะช่วยให้พวกเขาเป็นที่รักของคนรอบข้าง มีทัศนคติเชิงบวก มองเห็นเป้าหมายของชีวิต และรู้จักแยกแยะสิ่งที่ถูกผิดได้ชัดเจน เด็กและเยาวชนถือเป็นกลุ่มที่มีความเปราะบางทางพฤติกรรม หากขาดการปลูกฝังที่เหมาะสม ก็อาจกลายเป็นกลุ่มที่ซึมซับพฤติกรรมทุจริตได้ง่าย และสะท้อนออกมาในพฤติกรรมของพลเมืองในอนาคต ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อประเทศในระยะยาว (พระมหากิตติธัมมัญญ์ สุกิตติเมธี, 2565) การสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตในกลุ่มเยาวชนโดยใช้แนวทางทางศีลธรรมและหลักสุจริตธรรมจึงเป็นรากฐานสำคัญ ที่จะช่วยให้เด็กมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดี ห่างไกลจาก

พฤติกรรมทุจริต และกลายเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดสุพรรณบุรี” จึงมีความสำคัญในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติด้านหลักสุจริตธรรมทางการเมือง ว่าจะสามารถช่วยให้นักเรียนกลุ่มนี้เข้าใจปัญหาการทุจริตมากขึ้นเพียงใด และหากพวกเขาสามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ได้จริง ก็ย่อมเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมโดยรวม ตลอดจนสนับสนุนเป้าหมายตามแผนยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริต และร่วมกันพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่มั่นคงและยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ และทัศนคติการเสริมสร้างความรู้ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร เกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์จากการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงทดลอง แบบการศึกษาทดลองโดยใช้กลุ่มเดียว (One Group Pre-test Post-test Design) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ในครั้งนี้ได้แก่ 1) ชุดการ

เสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษา 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลัง การเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมือง 3) แบบสังเกตพฤติกรรม 4) แบบวัดทัศนคติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่สถิติค่าเฉลี่ยร้อยละ (P) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสถิติทดสอบ (t-test)

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี” ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาาระดับความรู้ และทัศนคติการเสริมสร้างความรู้ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี

1) ผลการศึกษาระดับความรู้ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี คะแนนเฉลี่ยจากทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนใช้ (E_1) มีคะแนนเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 20.80 จากคะแนนระหว่างเรียน คิดเป็นค่าประสิทธิภาพร้อยละ (P) 84.92 คะแนนเฉลี่ยจากทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังใช้ (E_2) มีคะแนนเฉลี่ย \bar{X} เท่ากับ 25.73 คิดเป็นค่าประสิทธิภาพร้อยละ (P) 85.78

2) ผลการศึกษาระดับทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.61) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ฉันทู้สึกดีเมื่อพูดความจริงกับคุณครูและเพื่อนๆ รองลงมาคือ ด้านพฤติกรรม (Behavioral) ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.45) เมื่อเจอเงินตกอยู่ ฉันทจะนำไปคืนคุณครูหรือเจ้าของ และฉันทไม่เคยโกหกหรือปิดบังความจริงกับคุณครูและพ่อ

แม่ และด้านความรู้สึก (Affective) ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.55) การโกงเป็นสิ่งที่ไม่ดีและทำให้คนอื่นเดือดร้อน และสังคมจะน่าอยู่ถ้าทุกคนปฏิบัติตามหลักสุจริตธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2. พัฒนาทักษะการสื่อสาร เกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี

ผลการพัฒนาทักษะการสื่อสาร เกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยได้จัดทำกิจกรรมการพูดสุนทรพจน์ ในเรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี โดยการจับกลุ่มกันแบบเจาะจง มีทั้งหมด 10 กลุ่ม โดยแบ่งเป็นนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 3 คน ผลัดเปลี่ยนกันมาพูดสุนทรพจน์โดยมีผู้ให้คะแนนจำนวน 3 ท่าน แบบประเมินคุณภาพพฤติกรรมทักษะการสื่อสารจากการพูดสุนทรพจน์มีด้วยกัน 10 ประเด็น โดยภาพรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ 2 ได้คะแนนสูงสุด ร้อยละ 69.33 รองลงมาคือ นักเรียนกลุ่มที่ 3 ร้อยละ 67.78 และกลุ่มที่ได้คะแนนลำดับสุดท้ายคือ นักเรียนกลุ่มที่ 5 ร้อยละ 61.11 สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนแสดงทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับดีถึงดีมาก ในหลายด้านโดยเฉพาะการเตรียมตัว การใช้ น้ำเสียง และการถ่ายทอดเนื้อหา แต่มีบางจุดที่ยังควรพัฒนา เช่น การสบสายตา และการใช้ภาษา กาย ให้เป็นธรรมชาติมากขึ้น การประเมินนี้สะท้อนถึงความสามารถในการนำหลัก วชิสุจริต มาปฏิบัติอย่างป็นรูปธรรม ทั้งในด้านความสุภาพ ความซื่อสัตย์ และความชัดเจนในการสื่อสาร

3. ประเมินผลสัมฤทธิ์จากการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี

ผลประเมินผลสัมฤทธิ์จากการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 20.80$, S.D. = 1.58) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 25.73$, S.D. = 1.60) เมื่อเปรียบเทียบ

ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประเมินผลสัมฤทธิ์จากการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี โดยการประเมินคุณภาพพฤติกรรมทักษะการสื่อสารจากการพูดสุนทรพจน์มีด้วยกัน 10 ประเด็น ได้แก่ (1) การเตรียมตัวและความพร้อม (2) ความเหมาะสมของบุคลิกภาพโดยรวม เช่น การแต่งกาย (3) การใช้น้ำเสียง เช่น เสียงหนัก เบา จังหวะในการพูด (4) การใช้ภาษาภายในการสื่อสาร เช่น ยกมือ ผายมือ (5) การสบสายตา (6) การถ่ายทอดเนื้อหา เช่น คล่องแคล่ว ไม่ติดขัด เข้าใจประเด็นได้ง่าย (7) ปริมาณเนื้อหาที่นำเสนอ มีปริมาณที่เหมาะสม (8) ความครบถ้วนของประเด็นและความถูกต้องของข้อมูล (9) ระยะเวลาในการพูด และ(10) ทำให้ผู้ฟังเข้าใจ พบว่า ทักษะในการสื่อสารการพูดสุนทรพจน์ ของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี โดยภาพรวม นักเรียนแสดงทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับดีถึงดีมาก ในหลายด้านโดยเฉพาะการเตรียมตัว การใช้ น้ำเสียง และการถ่ายทอดเนื้อหา แต่มีบางจุดที่ยังควรพัฒนา เช่น การสบสายตา และการใช้ภาษาภายในการสื่อสาร ให้เป็นธรรมชาติมากขึ้น การประเมินนี้สะท้อนถึงความสามารถในการนำหลัก วจีสุจริต มาปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านความสุภาพ ความซื่อสัตย์ และความชัดเจนในการสื่อสาร

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี” ซึ่งสามารถอภิปรายดังนี้

1. ศีรษะระดับความรู้ และทัศนคติ ของการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี

1.1 ศีรษะระดับความรู้ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมือง คะแนนเฉลี่ยจากทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนใช้ (E_1) มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 20.80$ จากคะแนนระหว่างเรียน คิดเป็น

ค่าประสิทธิภาพร้อยละ (P) 84.92 คะแนนเฉลี่ยจากทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังใช้ (E_2) มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 25.73$ คิดเป็นค่าประสิทธิภาพร้อยละ (P) 85.78 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนกร สมใจหวัง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนแท็บเล็ต เรื่อง ความรู้สู่อาเซียน สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนแท็บเล็ต เรื่อง ความรู้สู่อาเซียน สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.54/80.60 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนแท็บเล็ต เรื่อง ความรู้สู่อาเซียน หลังเรียน ($\bar{X} = 24.18$, S.D. = 2.82) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 15.96$, S.D. = 2.17)

1.2 ผลการศึกษาระดับทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.61) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ฉันทู้สึกดีเมื่อพูดความจริงกับคุณครูและเพื่อนๆ รองลงมาคือ ด้านพฤติกรรม (Behavioral) ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.45) เมื่อเจอเงินตกอยู่ฉันจะนำไปคืนคุณครูหรือเจ้าของ และฉันไม่เคยโกหกหรือปิดบังความจริงกับคุณครูและพ่อแม่ และด้านความรู้สึก (Affective) ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.55) การโกงเป็นสิ่งที่ไม่ดีและทำให้คนอื่นเดือดร้อน และสังคมจะน่าอยู่ถ้าทุกคนปฏิบัติตามหลักสุจริตธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องกับงานวิจัยของพระคมสันต์ พรหมโชโต (พรหมเมฆ) (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี พบว่า โรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ซื่อสัตย์เมื่อเก็บของผู้อื่นได้ประกาศหาเจ้าของเพื่อรับคืน โดยนักเรียนส่วนใหญ่มีความซื่อสัตย์สุจริต เมื่อเก็บของผู้อื่นได้ก็มักจะนำไปคืนเจ้าของบ่อย ๆ โดยเฉพาะเมื่อเก็บเงินของผู้อื่นได้ ก็นำไปประกาศหาเจ้าของ ส่วนใหญ่จะช่วยเหลือดูแลทรัพย์สินของโรงเรียน รับผิดชอบต่อหน้าที่เมื่อได้รับมอบหมายจากครู ตรงต่อเวลาในการมาเข้าแถวมีฮีโรติดปะละอายตนเอง ไม่โกหกหรือปิดบังความจริง ไม่ทำในสิ่งที่ไม่ดีงาม ไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิศนา ขัมมณี (2562) ที่ระบุว่า การพัฒนาทัศนคติของ

ผู้เรียนต้องครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรม โดยเฉพาะด้านพฤติกรรมและความรู้สึกซึ่งต้องใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติและการเสริมแรงอย่างต่อเนื่อง

2. พัฒนาทักษะการสื่อสาร เกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี

ผลพัฒนาทักษะการสื่อสาร เกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี นักเรียนแสดงทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับดีถึงดีมาก ในหลายด้าน โดยเฉพาะการเตรียมตัว การใช้น้ำเสียง และการถ่ายทอดเนื้อหา แต่มีบางจุดที่ยังควรพัฒนา เช่น การสบสายตา และการใช้ภาษากาย ให้เป็นธรรมชาติมากขึ้น การประเมินนี้สะท้อนถึงความสามารถในการนำหลัก วิสสุจริต มาปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านความสุภาพ ความซื่อสัตย์ และความชัดเจนในการสื่อสาร สอดคล้องงานวิจัยของสิริประภา อินทคง (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้เทคนิคทีม คู่ เดี่ยว ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคทีม คู่ เดี่ยว สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้ เทคนิคทีม คู่ เดี่ยว อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของธนัช สุขสมบูรณ์ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการพูดและความกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วงจรสอนการพูดของโกะ และเบิร์นส์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ประเมินผลสัมฤทธิ์จากการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี

ผลสัมฤทธิ์จากการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอทัพทัน จังหวัด

อุทัยธานี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 20.80$, S.D. = 1.58) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 25.73$, S.D. = 1.60) คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องงานวิจัยของศรีสุภา วรคามิน (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีมด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หลังเรียนด้วยการจัดการ เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษา “การเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เรื่อง หลักสุจริตธรรมทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองยายดา อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี” ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากแผนภาพดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาและปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐานให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษานั้นถือเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างพลเมืองดีในอนาคต โดยเฉพาะการเน้นย้ำหลักสุจริตธรรมอันประกอบด้วย กายสุจริต วจีสุจริต และมโนสุจริต ผู้วิจัยสามารถอธิบายองค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังนี้

ความรู้ (Knowledge) นักเรียนสามารถเข้าใจความหมายของสุจริตธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม สามารถอธิบายความสำคัญของการมีพฤติกรรมสุจริตในชีวิตประจำวัน เช่น การไม่โกง สามารถนำแนวคิดเรื่องความซื่อสัตย์ไปใช้ในการเลือกหัวหน้าห้องหรือทำงานกลุ่ม สามารถแยกแยะพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมในการอยู่ร่วมกัน เช่น การเอาเปรียบเพื่อน สามารถประเมินการตัดสินใจของตนเองหรือเพื่อนว่ามีความยุติธรรม

ทัศนคติ (Attitude) นักเรียนสามารถเข้าใจความหมายของหลักสุจริตธรรมทางการเมือง เช่น ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมอย่างสุจริต รู้จักแยกแยะพฤติกรรมที่ถูกต้องกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในระบอบประชาธิปไตย เช่น การโกง การเอาเปรียบ การลำเอียง กับการเลือกตั้งอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส รู้จักใช้เหตุผลในการตัดสินใจทางจริยธรรม เช่น การคิดก่อนพูด การไตร่ตรองผลดีผลเสียก่อนลงมือทำ หรือการกล้าแสดงออกในทางสร้างสรรค์

ทักษะ (Skill)

- การเตรียมตัวและความพร้อม มีการเตรียมเนื้อหาและฝึกซ้อมล่วงหน้า แสดงถึงความตั้งใจและวางแผนอย่างดี (กายสุจริต, มโนสุจริต)
- ความเหมาะสมของบุคลิกภาพโดยรวม แต่งกายเรียบร้อย สุภาพเหมาะสมกับบริบท บุคลิกภาพขณะพูดแสดงออกถึงความมั่นใจ (กายสุจริต)
- การใช้น้ำเสียง สามารถควบคุมน้ำเสียงให้หนักแน่นชัดเจนในประเด็นสำคัญ มีจังหวะการพูดที่เหมาะสม ไม่เร็วหรือช้าเกินไป (วจีสุจริต)
- การใช้ภาษาภายในการสื่อสาร ภาษากายช่วยเสริมการพูด เช่น การผายมือ การพยักหน้า บางรายยังใช้ท่าทางซ้ำหรือเกร็งเล็กน้อย ต้องการการฝึกเพิ่มเติม (กายสุจริต)
- การสบสายตา นักเรียนส่วนใหญ่สามารถสบตากับผู้ฟังได้อย่างมั่นใจ บางรายยังมีอาการประหม่า มองพื้นหรือมองข้ามศีรษะ (กายสุจริต, มโนสุจริต)
- การถ่ายทอดเนื้อหา การพูดส่วนใหญ่เป็นธรรมชาติ ไม่ท่องจำจนเกินไป สื่อสารประเด็นได้ชัดเจน เข้าใจง่าย (วจีสุจริต)
- ปริมาณเนื้อหาที่นำเสนอ เนื้อหาที่พูดมีความเหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของสุนทรพจน์ (วจีสุจริต)

- ความครบถ้วนของประเด็น และความถูกต้องของข้อมูล สามารถกล่าวถึงหัวข้อได้ครบถ้วนเนื้อหา มีความถูกต้อง เหมาะสมกับวัยและระดับชั้น (วิจัยสุจริต)
- ระยะเวลาในการพูด ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงเวลาที่กำหนด (กายสุจริต, มโนสุจริต)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถานศึกษาควรบรรจุหลักสูตรหรือกิจกรรมที่ส่งเสริม “หลักสุจริตธรรมทางการเมือง” ไว้ในแผนการเรียนรู้รายปี ทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อสร้างความต่อเนื่องในด้านจริยศึกษาและคุณธรรมของผู้เรียน โดยอ้างอิงจากผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญ
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการควรสนับสนุนการจัดทำชุดการเรียนรู้เสริมทักษะด้านคุณธรรมเฉพาะด้าน เช่น สุจริตธรรมทางการเมือง เพื่อขยายผลไปยังโรงเรียนในพื้นที่อื่น ๆ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กในชนบทที่เป็นรากฐานของการพัฒนาเยาวชน
3. ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาได้รับการอบรมเชิงลึกเกี่ยวกับหลักสุจริตธรรมทางพระพุทธศาสนาและการบูรณาการเข้ากับกิจกรรมในชั้นเรียน เพราะจากผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนตอบสนองต่อกิจกรรมที่มีลักษณะสอดคล้องกับบริบทของตนเองได้ดีกว่าแนวทางสั่งสอนแบบเดิม
4. สถานศึกษามีการประเมินผลด้านพฤติกรรมจริยธรรมในระดับโรงเรียนอย่างเป็นระบบ เช่น การประเมินพฤติกรรม “การรักษาสัจจะ” “การเคารพกฎระเบียบ” หรือ “ความซื่อสัตย์ในการกระทำ” ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการต่อต้านการทุจริต

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ครูผู้สอนควรเพิ่มความถี่ของเวลาเรียนหรือจำนวนชั่วโมงในแต่ละสัปดาห์ เช่น จากเดิมเรียนสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง เป็น 2 ครั้งต่อสัปดาห์ หรือเรียนครั้งละ 1.5-2 ชั่วโมง เพื่อไม่ให้นือหาขาดช่วง ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าการเรียนแบบเว้นช่วงทำให้บางครั้งผู้เรียนลืมนือหาเดิม และลดความต่อเนื่องของการพัฒนา

2. ครูผู้สอนควรมีการทบทวนเนื้อหาทุกครั้งก่อนเข้าสู่บทเรียนใหม่ และใช้กิจกรรมเสริม เช่น เกมส์ สถานการณ์จำลอง หรือแบบฝึกที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงหลักการสุจริตธรรมกับบริบทตนเองได้ดียิ่งขึ้น

3. ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบมีส่วนร่วม เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปรายกลุ่ม และการสะท้อนคิด (Reflection) ซึ่งมีผลในการพัฒนาทัศนคติของนักเรียนตามผลการวิจัย

4. ครูผู้สอนควรมีการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน โดยจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม เช่น โครงการ “พ่อแม่ลูกต่อต้านการโกง” เพื่อเสริมแรงจากหลายภาคส่วนและสร้างแบบอย่างที่ดีในสังคม

เอกสารอ้างอิง

กรุงเทพมหานคร ศูนย์สาธารณประโยชน์ ประชาสังคมและองค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย.

(2565). โครงการโรงเรียนสีขาว หลักสูตร “โตไปไม่โกง”. เข้าถึงได้จาก <http://growinggood.org/project/>.

ทัศนกร สมใจหวัง. (2558). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนแท็บเล็ต เรื่อง ความรู้สู่อาเซียน สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทิตนา แชมมณี. (2562). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตนา แชมมณี. (2562). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไทยพับลิก้า. (2565). ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันปี 2564 ต้านทุจริตโลกย้ายอยู่กับที่ ไทยร่วงไปที อันดับ 110. เข้าถึงได้จาก <https://thaipublica.org/2022/01/corruption-perception-index-2021/>.

- ธนัช สุขสมบูรณ์. (2566). *การพัฒนาความสามารถในการพูดและความกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วงจรสอนการพูดของโกะ และเบิร์นส์*. (วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการสอนภาษาไทย). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระคมสันต์ พรหมโชโต (พรหมเมฆ). (2565). การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุราษฎร์ธานี. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 7(2), 209–222.
- พระมหากิตติคุณ ภูสุมิตติเมธี. (2565). การปลูกฝังคุณธรรมผ่านหลักธรรมพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียน. *วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน*, 9(2), 61–75.
- ศรีสุภา วรคามิน. (2565). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะการร่วมพลังทำงานเป็นทีมด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). วิทยาลัยครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2566). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขั้นพื้นฐาน (O-NET)*. กรุงเทพฯ : สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.* เข้าถึงได้จาก https://sesa.obec.go.th/index.php?file=detail&id=1387&name=best_
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *รายงานการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2563). *หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

สิริประภา อินทคง. (2567). การพัฒนาความสามารถด้านการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้เทคนิคทีม คู่ เดี่ยว. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.